

Cratægus
monogyna

12

Eenstijlige meidoorn

De Althæa Pers

AS

BLAD

BLOEIWIJZE

BIJPRODUCT

STUIFMEEL

WORTEL

ZAAD

ZOMERTAK

HOUT

SCHORS

VRUCHT

GASTEN DIERLIJK

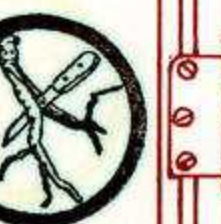
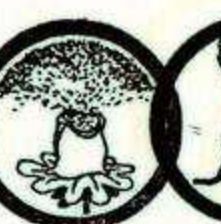
GASTEN PLANTAARDIG

TAKDOORSNEDE

WINTERTAK

Cratægus monogyna

Eenstijlige meidoorn

'Doe maar gewoon, dan doe je al gek genoeg'. Naar deze oer-Hollandse wijze raad wil de meidoorn met liefde en plezier luisteren. Maar niet in de maand mei. Dan moet hij namelijk opvallen en dus bloeit hij ongeremd uitbundig met ontelbare witte bloemetjes. De botanische naam *cratægus*, komt van het Griekse woord *κράτος*, dat *kracht* betekent en waarschijnlijk verwijst naar de hardheid van het hout.

De Nederlandse naam spreekt voor zich.

¶ De meidoorn behoort net als de kers, de appel en de peer tot de familie van de roosachtigen. Er komen in ons land drie soorten meidoorns inheems voor: de eenstijlige, de tweestijlige en de zeer zeldzame koraalmeidoorn.

¶ De eenstijlige meidoorn is een sterk doornige, hoge struik, die wel vijf meter hoog kan worden. De stam is meestal klein en recht, soms gedraaid, en al op jonge leeftijd in de lengte sterk gegroefd. De kroon is breder dan hoog met een wirwar van dooreengevlochten takken. Verspreid langs de takken staan scherpe doornen.

¶ De bladeren van de korte twijgen zijn driehoekig van vorm en diep gespleten. De onderste insnijdingen beginnen ter hoogte van de grootste breedte van het blad. Het blad is alleen aan de top gezaagd.

De bovenkant van het blad is mooi groen. De onderkant is lichter van kleur.

¶ De witte bloemen staan aan het einde van de tak in talloze, rechtopstaande, schermvormige trossen. Het steeltje is wollig behaard. Alle bloemen hebben één stijl of stamper. De stamper is vroeger rijp dan de meeldraden, zodat kruisbestuiving in de hand gewerkt wordt. De bestuiving vindt plaats door diverse soorten vliegen, wespen en kevertjes. De vruchten van de eenstijlige meidoorn zijn rood en rond. Ze hebben één pit. De vruchten vallen erg in de smaak bij vogels, die zo op hun beurt weer zorgdragen voor verspreiding van de boom.

¶ Verwarring met zijn naaste familielid, de tweestijlige meidoorn, ligt voor de hand. Het blad van de tweestijlige meidoorn is echter minder diep ingesneden en de bloemen hebben twee stijlen. Als gevolg daarvan vinden we in de vruchten twee pitten.

¶ We vinden de meidoorn voornamelijk in rivierdalen, in duinen en in het deltagebied. De meidoorn is in het verleden veel aangeplant in hagen en diende zo als veekering of windbreker. Omdat hij zich na de snoei zeer snel herstelt, kon hij in hagen goed in de hand gehouden worden. Helaas heeft hij zich, net als alle andere hagenbomen en -struiken, niet als zodanig kunnen handhaven. Ruilverkaveling en de uitvinding van het prikkeldraad zijn daar de oorzaak van. Verder werd de meidoorn gezien als doorgever van het gevreesde perenvuur. Angst heeft toen een ware heksenjacht op gang gebracht, waardoor vele

bomen sneuvelden. Perenvuur of bacterievuur is een door vogels overgebrachte, besmettelijke ziekte, die voorkomt bij alle leden van de rozenfamilie, met uitzondering van de rozen zelf. Meidoorns krijgen deze ziekte erg gemakkelijk. Vooral in fruitstreken zijn daarom vrijwel alle meidoorns gerooid. Daarnaast zijn er uit landbouwpolitieke overwegingen veel meer exemplaren opgeruimd dan strikt noodzakelijk was voor de bestrijding van het vuur. Hele landschappen verloren daarmee hun eeuwenoude karakter en ontelbare broedvogels verloren een veilige plek om te nestelen.

¶ Motvlinders, kevers en wespen voelen zich thuis in en op de meidoorn. De doornige takken vormen een ondoordringbare barrière, waartussen we vaak een takkenvloertje van de houtduif vinden. In hogere meidoorns bouwt de torenvalk graag zijn horst.

¶ Het hout is erg hard, maar meestal klein van afmeting, zodat het vooral gebruikt wordt voor kleine gereedschappen en wandelstokken. Het is ook uitstekend brandhout.

¶ De meidoorn is het symbool van de lente, van bloei, van vruchtbaarheid en van seksualiteit. Meidoornbloesem staat voor maagdelijkheid en zuiverheid. Geen wonder dat we veel meidoorns vinden bij Mariakapelletjes. Bij oude volkeren was de datum waarop de meidoorn bloeide van groot belang. Het meidoornfeest, een lentefeest, werd gevierd als de meidoorn begon te bloeien. Wie op 1 mei het eerst een bloeiende meidoornzak vond, werd beloond met een

schotel room bij het ontbijt. Door de invoering van de Gregoriaanse kalender, zo rond het jaar 1700, zijn alle dagen verschoven. 1 mei werd 21 maart, de meidoorn bloeide dan nog niet en de schotel room ging zo aan ieders neus voorbij.

¶ In de kruidengeneeskunde werd de meidoorn al vroeg toegepast om buikloop tegen te gaan. Tegenwoordig wordt meidoorn veel gebruikt in medische preparaten bij hartklachten en hoge bloeddruk. De meidoorn wordt wel de *valeriaan van het hart* genoemd.

Vindplaats : Wippolder, Delft

